

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

Before ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.

ਕਵਿਤਾ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ- ਜਵਾਬਦੇਹੀ

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ- 2378।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ 1962, ਵੋਲ. ਮੈਂ ਪੰਨਾ 97 'ਤੇ-ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 1 ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ'— ਉਮੀਦਵਾਰ—ਦਾ ਅਰਥ—ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ- ਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ-ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ-ਕੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, 1962, ਖੰਡ 1 ਦੇ ਪੰਨਾ 97 'ਤੇ 'ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸੇਧ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹੀ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਇੱਕ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਖੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪਤਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਇਮਤਿਹਾਨ, ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੋ ਕਿ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ

ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆ)- ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ II, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਲਈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਟੀ.ਐਨ.ਭੱਲਾ।

ਜੀਪੀ ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.—ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਕਵਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ, ਇੱਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਦੀ ਧੀ; ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਵੀਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਯਾਨੀ 1963 ਅਤੇ 1964 ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਮਾਰਚ, 1963 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 32020 ਸੀ-ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਕਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੈਕਿੰਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ 469 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ 5 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਅਗਸਤ, 1963. ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, " * ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਉਸਨੂੰ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਦੀ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਚਿਤ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ 1963 ਅਤੇ 1964; ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ, 1962, ਖੰਡ 1 ਦੇ ਪੰਨਾ 89 'ਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 12 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, - 28 ਸਤੰਬਰ, 1963 ਦੀ

ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੈਰਾ 109 ਦੁਆਰਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ

-3-

ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ) ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, 1963, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 1 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੌਂਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ* ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - 30 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ- ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 30 ਦਸੰਬਰ, 1963 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਹਾਲੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਮਾਰਚ, 1963 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਦਰੀ ਨਾਥ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ, ਗਣਿਤ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 32019 ਅਤੇ 32020 ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. VII (a), V(a) ਅਤੇ (b) ਅਤੇ XI(a) ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸੂਚਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5 ਅਗਸਤ, 1963 ਨੂੰ Deoutv ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤ੍ਰਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਲ ਨੰਬਰ 32019 ਵਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਣਿਤ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਸਨ। ਉਹ ਮੁੱਖ

-4-

ਨਿਰੀਖਕ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰੀਖਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ, ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ. ਇਹ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਕਸੂਰ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ--

(1) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ (2) ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 1 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਲੰਡਰ 1962 ਦੇ ਪੰਨਾ 97 'ਤੇ 'ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਧ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਲਦ I, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, 1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1911, ਵਿੱਚ 20 ਨਵੰਬਰ, 1963 ਨੂੰ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖੰਨਾ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ; ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ-1, ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; -

-5-

“1. ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਕੋਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ-

(i) ਉਹ ਵਿਚ ਅਨੁਚਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ; ਜਾਂ

(ii) ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(iii) ਉਹ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਪ੍ਰੀਖਿਆ।”

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਇਸਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ; ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਉਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਜੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ."

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਹੁਣ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਉਹੀ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ 'ਉਮੀਦਵਾਰ' ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਨਤੀਜਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ

ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਕਿੱਥੇ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਖੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। , ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

-6-

ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਕਿ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਦੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Govinder Singh

TRANSLATOR

